

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, JUDr. Michala Mazance a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci stěžovatele **CH. O.**, zastoupeného Mgr. Petrem Miketou, advokátem se sídlem v Ostravě 10, Jaklovecká 18, za účasti **Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti podané proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, ze dne 29. 9. 2006, č. j. 59 Az 86/2005 – 17,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Ustanovenému zástupci stěžovatele, Mgr. Petru Miketovi, advokátovi se sídlem v Ostravě 10, Jaklovecká 18, **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 4800 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se stěžovatel domáhal zrušení v záhlaví označeného pravomocného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 30. 6. 2005, č. j. OAM-1139/VL-07-12-2005, jímž byla zamítnuta jeho žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění účinném pro posuzovanou věc, tj. do 12. 10. 2005.

Vzhledem k okolnosti, že v dané věci se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany (dříve ve věci azylu), Nejvyšší správní soud se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů

do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz.

Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je pak nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž také uvést, v čem spatřuje – v mezích kritérií přijatelnosti – v konkrétním případě podstatný přesah svých vlastních zájmů a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

V kasační stížnosti však stěžovatel uplatnil toliko kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) až d) s. ř. s. a bez jejich jakékoli další specifikace napadl závěr krajského soudu a potažmo i závěr správního orgánu ohledně toho, že požádal o udělení azylu pouze s cílem vyhnout se výkonu správního vyhoštění. Uvedl přitom, že o možnosti požádat o azyl se dověděl teprve v souvislosti se svým správním vyhoštěním z území České republiky, kde pobýval jen necelé čtyři měsíce, a že jako cizinec neměl možnost seznámit se s předmětnou právní úpravou. V této souvislosti rovněž uvedl, že je nutné zkoumat, do jaké míry byl pohovor týkající se jeho důvodů pro udělení azylu veden v souladu s právními předpisy, neboť je bez právního vzdělání a orientovat se v právním prostředí cizí země je pro něj značně obtížné, přičemž ze strany správního orgánu ani krajského soudu nebyl poučen, že může požádat o pomoc právního zástupce. V řízení před správním orgánem ani před krajským soudem tak nemohl uplatnit své zájmy a neuvedl veškeré důvody, které by jinak jeho žádost o udělení azylu ospravedlnily. Rozhodnutí o tom, že se azyl stěžovateli nepřiznává, nebylo přeloženo do mateřského jazyka a stěžovatel tedy ani před soudem nemohl uplatnit všechny své námitky a fakticky byl zkrácen na svých právech. Dále stěžovatel konstatoval, že nebyl opatřen důkaz, jaká je bezpečnostní situace v zemi původu, přičemž od začátku tvrdil, že se nemůže vrátit na Ukrajinu, neboť má strach z věřitele. Nebylo tedy zjišťováno, zda mu skutečně hrozí nebezpečí újmy na zdraví a zda jsou státní orgány schopny jeho základní lidská práva účinně ochránit. Současně poukázal na to, že je nutné pečlivě zkoumat, zda mu na Ukrajině nehrozí nebezpečí politické persekuce proto, že požádal v cizí zemi o azyl. Závěrem upozornil na to, že z důkazů, které jsou založeny ve spise, nelze dospět k závěru, že jeho žádost o udělení azylu byla zjevně nedůvodná; jeho žádost tedy neměla být zamítnuta podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, nýbrž měla být správním orgánem meritorně posuzována s tím, zda zde neexistují důvody pro udělení azylu, zejména pak ve vztahu k § 14 zákona o azylu.

S ohledem na uvedené se stěžovatel domnívá, že správní orgán nepostupoval správně a pokud krajský soud jeho rozhodnutí přesto potvrdil, je napadený rozsudek nesprávný. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil zpět k dalšímu řízení.

K tomu Nejvyšší správní soud konstatuje, že pokud jde o zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné proto, že byla cizincem podána s cílem vyhnout se hrozícímu

vyhoštění, ačkoli mohla být podána dříve, je zde judikatura, z níž je třeba vycházet a z níž vyplývá následující. Byla-li žádost o azyl podána až poté, co bylo rozhodnuto o správním vyhoštění žadatele, a tato žádost byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, nemohou před soudem obstát námitky nesprávného posouzení skutkového stavu věci vztahující se k důvodům udělení azylu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2005, č. j. 4 Azs 300/2004 – 36, www.nssoud.cz). V souzené věci tedy bylo spíše otázkou, zda skutečně byly dány předpoklady pro aplikaci § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu a v tomto směru je třeba, zejména v souvislosti s námitkou stěžovatele, že skutková podstata nemá oporu ve spisech, připomenout, že otázkou takto zdůvodněné kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud již dostatečně zabýval např. ve svém rozsudku ze dne 22. 3. 2005, č. j. 4 As 56/2003 – 76, www.nssoud.cz, kde uvedl: *„Pokud je z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč v souladu se správním spisem soud shledal zjištění skutkového stavu žalovaným za úplné a spolehlivé, jakými úvahami se řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, a z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatelky v žalobě, potom není důvodná námitka, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu.“*

Ostatně jak jinak, než jako předpoklady pro zrychlené řízení a zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné lze interpretovat vyjádření stěžovatele v jeho žádosti o azyl ze dne 22. 6. 2005, v níž uvedl: *„Půjčil jsem si 6000 dolarů na koupi traktoru, šel jsem na trh a peníze mi byly ukradeny. Věřitel požaduje své peníze zpět a vyhrožuje mi. Proto jsem odjel do České republiky, abych vydělal a dluh splatil. Zde jsem obdržel správní vyhoštění, o azyl žádám, abych zde mohl zůstat.“* Totéž potvrdil i ve vlastnoručně psaném vyjádření ze dne 22. 6. 2005, jakož i v protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu, sepsaném dne 27. 6. 2005, když na otázku – kdy a proč se rozhodl požádat o azyl – uvedl: *„Rozhodl jsem se poté, co jsem obdržel správní vyhoštění. Šel jsem na fušku a byl jsem zadržen policií.“* Lze tedy shrnout, že v daném případě byly dány důvody pro vyřízení žádosti stěžovatele jako zjevně nedůvodné a že mají oporu ve správním spise, přičemž v rámci pohovoru měl stěžovatel možnost autenticky vyjádřit svoje důvody pro podání žádosti o udělení azylu a plně uplatnit své zájmy v daném řízení. Během celého řízení měl přitom možnost komunikovat se správním orgánem v mateřském jazyce, resp. v jazyce ruském, s čímž souhlasil (viz jeho prohlášení o jazyce učiněné ve smyslu § 22 odst. 1 zákona o azylu).

Pokud jde o stěžovatelem namítané porušení poučovací povinnosti správního orgánu, odkazuje Nejvyšší správní soud na správní spis a v něm založené prohlášení stěžovatele o převzetí poučení pro žadatele o azyl na území České republiky. Ohledně poučovací povinnosti krajského soudu ve vztahu k možnému ustanovení zástupce (právu na právní pomoc), jakož i k právu na použití mateřského jazyka, připomíná Nejvyšší správní soud svoji judikaturu, podle které je rozsah poučovací povinnosti soudu o procesních právech v soudním řízení správním (§ 36 odst. 1 s. ř. s.) dán újmou, která by mohla postihnout účastníka řízení; to platí i o povinnosti poučit účastníka řízení o možnosti ustanovit zástupce pro řízení soudem (§ 35 odst. 7 s. ř. s.); viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2005, č. j. 6 Ads 13/2004 – 20, publikovaný pod č. 616/2005 Sb. NSS, www.nsssoud.cz. Poučení o procesních právech a povinnostech podle § 36 odst. 1 s. ř. s. je soud povinen poskytnout účastníku v takové době, kdy je to podle stavu řízení pro něj zapotřebí. O právu jednat v jeho mateřštině proto soud poučí účastníka tehdy, jestliže v průběhu řízení zjistí, že účastník neovládá jazyk, kterým se jednání vede. Skutečnost, že účastníkem řízení je cizí státní příslušník, sice může být podle konkrétních okolností předpokladem k tomu, aby soud přistoupil k poučení účastníka o právu jednat

v jeho mateřštině; sama o sobě bez dalšího mu však povinnost poučit účastníka o uvedeném právu nezakládá (viz rozsudek ze dne 6. 11. 2003, č. j. 7 Azs 17/2003 – 40, publikovaný pod č. 519/2005 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

Co se týče posuzování důvodů pro udělení humanitárního azylu (§ 14 zákona o azylu) v situaci, kdy je žádost o azyl zamítána jako zjevně neopodstatněná (§16 zákona o azylu), odkazuje v tomto směru Nejvyšší správní soud rovněž již na svou ustálenou judikaturu, z níž vyplývá, že pokud má žadatel o azyl v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby a má zde ekonomické problémy, není tato skutečnost bez dalšího ani důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, ani důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů (§ 14 téhož zákona); srov. především rozsudek ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, www.nssoud.cz. Nadto kasační soud dodává, že smysl institutu humanitárního azylu spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (viz rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55, www.nssoud.cz).

Závěrem, ohledně námitky stěžovatele týkající se toho, zda mu na Ukrajině nehrozí nebezpečí politické persekuce proto, že požádal v cizí zemi o azyl, podotýká Nejvyšší správní soud, že tato námitka byla uplatněna až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, a proto tvoří nepřipustné novum ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s., ke kterému se nepřihlíží. Pouze na okraj v této souvislosti zdejší soud připomíná, že v souladu s pravidly na ochranu osob, které požádaly o mezinárodní ochranu, by se o tom, že cizinec požádal na území České republiky o udělení mezinárodní ochrany, neměla jeho země původu vůbec dovědět.

Ve světle shora uvedeného tak dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že krajský soud se v napadeném rozsudku nikterak neodchyluje od shora uvedené judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji shledal ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

Stěžovatel podal návrh, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek dle ustanovení § 107 s. ř. s. O tomto návrhu Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť kasační stížnost ve věcech azylových je odkladným účinkem vybavena ex lege (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. V předmětné věci proto Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci – advokátu Mgr. Petru Miketovi – přiznal náklady spočívající v odměně za dva úkony právní služby v částce 4200 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] a v náhradě hotových výdajů v částce 600 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), celkem tedy 4800 Kč. Tato částka bude zaplacena z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám zástupce stěžovatele do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. září 2007

JUDr. Radan Malík
předseda senátu

